WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Valtiovarainvaliokunta/Verojaosto 11.11.2020

Asia: WWF Suomen lausunto asiasta ”Hallituksen esitys HE 167/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta”

WWF kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Energiaverotus ja muu hintaohjaus ovat välttämättömiä keinoja ilmastonmuutoksen hillinnässä. Muitakin ohjauskeinoja tarvitaan, kuten normisääntelyä sekä tukia ja kompensaatioita, jotta kestävän kehityksen siirtymä toteutuu yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisesti. Riittävän rohkea ja hyvin toteutettu vero-ohjaus on verrattain yksinkertainen, tehokas ja vaikuttava ilmastonmuutoksen torjunnan keino.

Ilmastonmuutoksen rinnalla yksi aikamme suuri ympäristöongelma on luontokato. Nämä kysymykset ovat kytkeytyneitä yhteen erityisesti bioenergia-asioissa. Bioenergian käyttöön liittyy useita ilmasto- ja luontoriskejä, jotka tulisi ottaa huomioon myös energiaverotuksessa.

- **Hallitusohjelmakirjaus lämmityspolttoaineiden veronkorotuksesta 100 miljoonalla eurolla on riittämätön vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen kannalta**. Myös energiaverotyöryhmä toteaa (s. 143), että ” Hallitusohjelman toimeenpanoon liittyvät muutokset ovat oikean suuntaisia, mutta selvästi riittämättömiä sekä taakanjakosektorin velvoitteiden että hiilineutraaliustavoitteiden näkökulmasta”. VTT:n, VATT:n ja Helsingin yliopiston selvitys (Koljonen ym 2019) viime vuodelta tarkasteli energiaverotuksen roolia hiilineutraaliuden saavuttamisessa vuonna 2045, eli 10 vuotta nykyistä tavoitetta myöhemmin. Selvityksen johtopäätös oli, että tavoitteen saavuttamiseksi energiaverotusta on kiristettävä. Selvityksen mukaan polttoaineverotusta olisi kiristettävä noin 300 miljoonaa euroa[1], eli noin kolme kertaa hallitusohjelmakirjausta enemmän. Tämäkään tuskin olisi riittävä taso 2035 hiilineutraaliustavoitteen kannalta.

- **Haitalliset tuet on purettava ja vaikutusta on täydennettävä muilla toimin.** Energiaverotyöryhmä toteaa (s. 143), että ”Hallituksen hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseksi vuonna 2035 tarvitaan monipuolisia toimia, joista energiaverotus on vain yksi. Osa energiaverotusta koskevista toimista on tarkoituksenmukaista toteuttaa mahdollisimman nopeasti, osa voidaan toteuttaa keskipitkällä aikavälillä ja osan painopiste voi olla tätäkin myöhemmin. Keskeistä on, että toimenpiteille määritellään tavoite, jonka mukaiset toimet ja niiden toteutusaikataulu sisällytetään

[1] Koljonen ym. 2019. Energiantuotannon valmisteverotuksen kehittäminen Suomessa - Vero-ohjauksen arviointia hiilineutraalisuustavoitteen näkökulmasta, kuva 36, https://www.vttresearch.com/sites/default/files/pdf/technology/2019/T359.pdf

verolainsäädäntöön. Näin menetellen luodaan ennakoitava, asteittain tiukkeneva polku verotuksen päästövähennystoimista. Siten toimijat voivat ennakolta varautua niihin ja toisaalta niitä voidaan tarkentaa saatujen kokemusten perusteella". Myös edellä mainittu raportti (Koljonen ym 2019) toteaa, että polttoaineverojen yhdenmukaistamisella (eli turpeen ja CHP-verotukien sekä teollisuuden ja maatalouden energiaverotukien poisto fossiilisten polttoaineiden osalta) saavutetaan suurimmat päästöjen vähennykset. Jos päästöoikeuden hinta on korkeintaan 25 €/t CO2 tasolla, hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää lisäksi asteittaista polttoaineverojen korottamista tai muita päästöohjaustoimia, kuten päästöoikeuskaupan lattiahintaa.

    - **Budjettiriihen epäonnistuminen turpeen verotuen purkamisessa saattaa olla mahdollista korjata, jos päästöjen lattiahinta asetetaan riittävän korkealle.** 1,5 asteen tavoitteen kannalta sen tulisi olla todennäköisesti vähintään 40 €/t vuoteen 2025 mennessä. Tätä alhaisemmat päästöjen hinnat eivät näyttäisi vähentävän turpeen polttoa riittävästi.
    - **Maatalouden energiaveronpalautuksesta tulee luopua**, kuten energiaverotyöryhmä ehdottaa (s.145): "Fossiilisten polttoaineiden hinnan alentaminen ei ole ympäristötavoitteiden mukaista ja siksi myös maatalouden energiaveronpalautuksesta tulisi luopua esimerkiksi energiaintensiivisten yritysten veronpalautusjärjestelmän poistumista vastaavassa aikataulussa"
    - Kuitenkin **teollisuuden energiaveronpalautusten poistoa tulee vauhdittaa siitä, mitä budjettiriihessä on sovittu.** Kuten energiaverotyöryhmä toteaa, hallitusohjelman toimeenpanoon liittyvät muutokset ovat oikean suuntaisia, mutta selvästi riittämättömiä sekä taakanjakosektorin velvoitteiden että hiilineutraaliustavoitteiden näkökulmasta.

- **Hallitusohjelmassakin mainittu huoli ainespuun ohjautumisesta polttoon turpeen polton loppuessa on ratkaistavissa. Se voidaan estää veroteknisin keinoin. Bioenergiaveron käyttöönotto on välttämätöntä ja sen valmistelu tulisi aloittaa välittömästi**. Kivihiili ja turve tulevan poistumaan energiajärjestelmästä melko pian. On vaarana, että tämä johtaa merkittävään puupohjaisen bioenergian käytön kasvuun, mikä on haitallista sekä teollisuuden raaka-aineen hankinnalle että ilmastolle. Esimerkiksi Euroopan tiedeakatemioiden (EASAC) mukaan metsäbiomassan energiakäyttö ei ole hiilineutraalia[2]. Erityisen haitallista on runkopuun energiakäyttö. Bioenergiavero olisi hyvin kohdistettu ohjauskeino haitallisten vaikutusten hillitsemiseksi sekä energiajärjestelmän siirtymän kannustamiseksi kohti poltosta riippumattomia ratkaisuja, joista esimerkkejä ovat muun muassa rakennusten energiatehokkuus, hukkalämpöjen hyödyntäminen ja lämpöpumppujen laajaa käyttöönotto. Energiaverouudistustyöryhmä toteaa raportissaan (s. 146): "Eräänä vaihtoehtona sille, ettei ainespuu ohjautuisi energiakäyttöön, olisi sen verottaminen energiakäytössä ja siten ainespuun ohjaaminen

[2] https://easac.eu/publications/details/multi-functionality-and-sustainability-in-the-european-unions-forests/

jatkojalostukseen” Myös ilmastopaneeli puheenjohtaja professori Markku Ollikainen on esittänyt vastaavan ajatuksen.

- **Bioenergiaveron tulisi kattaa ainespuun lisäksi myös muut raaka-ainejakeet.** Energiaverouudistustyöryhmä kuvaa suuren kysynnän ja vähäisten kestävien raaka-aineiden suhdetta seuraavasti (s. 97): ”… hiilivuodon uhka on merkittävä tilanteissa, joissa ilmaston kannalta kestävien hyödykkeiden tarjonta on globaalisti hyvin joustamatonta, mutta kysyntä globaalia. Tästä yhtenä esimerkkinä voitaneen pitää fossiilisten polttoaineita korvaamista biopolttoaineilla. Biopolttoaineiden kotimaisen kysynnän lisääntyminen nostaa biopolttoaineiden raaka-aineiden hintaa ja saattaa joissain tapauksissa siirtää niiden tuottamiseen käytettyä rajallista raaka-ainetarjontaa pois muista käyttökohteista, jolloin fossiilisten polttoaineiden käyttö puolestaan lisääntyy toisaalla. Lisäksi, jos raaka-aineiden kysynnän lisääntyminen johtaisi globaalin maankäyttösektorin hiilinielun pienenemiseen, vaikutus voisi olla jopa negatiivinen.”

- Bioenergian verotuskysymysien lisäksi on todettava, että nykyinen bioenergian kestävyyskriteeristö on täysin tarkoitukseensa epäkelpo. Se ei varmista bioenergian kestävyyttä tai hyväksyttävyyttä. Esimerkiksi palmuöljyn rasvahappotisleen (PFAD) ja mäntyöljyn (CTO) määrittely jätteeksi bioenergian kestävyyskriteeristössä on kyseenalainen. **Bioenergian kestävyyskriteeristö tulisi valmistella alusta lähtien uusiksi. Lisäksi biomassan energiakäytölle tulisi asettaa määräkatto**, joka perustuu varovaisuusperiaatteen mukaiseen arvioon kestävästi käytettävissä olevan bioenergian määrästä.

- Myös liikenteen vero- ja maksuohjausta on uudistettava siten, että se johtaa hiilineutraalius 2035-tavoitteen saavuttamiseen.

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen rahasto

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Jussi Nikula
ohjelmapäällikkö